

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет обліку та фінансів

Кафедра фінансів і кредиту

Кваліфікаційна робота
на правах рукопису

Коструба Віктор Олександрович

УДК 504:338

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

Механізм управління грошовими потоками підприємства

072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Подається на здобуття освітнього ступеня «Магістр»

кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

_____ Коструба В.О.

Керівник роботи
Куровська Н.О.
к.е.н., доцент

Висновок кафедри _____
за результатами попереднього захисту: _____

Протокол засідання кафедри _____
№ ___ від « ___ » _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____

(науковий ступінь, вчене звання) (підпис) (прізвище ,ім'я, по батькові)
« ___ » _____ 20__ р.

Результати захисту кваліфікаційної роботи

Здобувач вищої освіти _____ захистив (ла)
(прізвище ,ім'я, по батькові)

кваліфікаційну роботу з оцінкою:
сума балів за 100-бальною шкалою _____
за шкалою ECTS _____
за національною шкалою _____

Секретар ЕК _____

(науковий ступінь, вчене звання) (підпис) (прізвище, ім'я, по батькові)

АНОТАЦІЯ

Коструба В. О. Механізм управління грошовими потоками підприємства. – Кваліфікаційна робота на правах рукопису.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 072 – фінанси, банківська справа та страхування. – Поліський національний університет, Житомир, 2022.

У кваліфікаційній роботі здійснено аналіз дискусійних питань розвитку механізму управління грошовими потоками підприємства. Представлено загальну характеристику та здійснено аналіз системи управління грошовими потоками підприємства. Здійснено оцінку ефективності управління грошовими потоками підприємства. Обґрунтовано напрями удосконалення механізму управління грошовими потоками підприємства.

Ключові слова: грошові потоки, управління грошовими потоками, платоспроможність, планування, фінансові результати діяльності.

SUMMARY

Kostruba V. O. The mechanism of managing cash flows of the enterprise. – Qualification work on manuscript rights.

Qualification work for obtaining a master's degree in the specialty 072 - finance, banking and insurance. – Polissia National University, Zhytomyr, 2022.

In the qualification work, an analysis of the debatable issues of the development of the cash flow management mechanism of the enterprise was carried out. The general characteristics and analysis of the company's cash flow management system are presented. An assessment of the effectiveness of the company's cash flow management was carried out. The directions for improving the cash flow management mechanism of the enterprise are substantiated.

Keywords: cash flows, cash flow management, solvency, planning, financial performance.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ПІДПРИЄМСТВА.....	8
1.1. Аналіз проблемних та дискусійних питань розвитку механізму управління грошовими потоками підприємства.....	8
1.2. Нормативно-правове забезпечення управління грошовими потоками підприємства.....	12
Висновки до розділу 1.....	15
РОЗДІЛ 2. ЕФЕКТИВНІСТЬ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ПІДПРИЄМСТВА ТОВ «ФЕШЕН ГРУП».....	16
2.1. Загальна характеристика та аналіз системи управління грошовими потоками підприємства.....	16
2.2. Оцінка ефективності управління грошовими потоками підприємства.....	20
Висновки до розділу 2.....	24
РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ПІДПРИЄМСТВА ТОВ «ФЕШЕН ГРУП».....	25
3.1. Напрями удосконалення механізму управління грошовими потоками підприємства.....	25
3.2. Розрахунок ефективності запропонованих заходів.....	29
Висновки до розділу 3.....	34
ВИСНОВКИ.....	35
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	37
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Важливою змістовною характеристикою платоспроможності сучасного підприємства є його спроможність генерувати грошові потоки. З метою забезпечення раціонального фінансового управління підприємством необхідно здійснювати систематичний процес планування різних аспектів її діяльності. В таких умовах, управління грошовими потоками є важливою складовою фінансового планування підприємства. Водночас, однією з важливих практичних проблем слід вважати відсутність ефективного економічного механізму контролю корпоративних грошових потоків. Це завдання неможливо вирішити без поглибленого вивчення характеристик, що відображають механізм управління грошовими потоками будь-якого бізнесу в різних економічних умовах. Наведені вище проблеми зумовили вибір тематики роботи та дали змогу визначити мету та основні завдання дослідження.

Аналіз останніх досліджень. Окремі методологічні, методичні та організаційно-прикладні аспекти фінансового менеджменту та управління грошовими потоками досліджували вітчизняні вчені, зокрема: В. Андрієць, Н. Барабаш, Н. Власюк, Т. Головка, О. Деменіна, В. Додусенко, К. Ігоніна, С. Климчук, П. Куратник, С. Надточій, О. Олійник, А. Поддєрьогін, Л. Селіверстова, Р. Циган та ін. Нині в науковій літературі представлені різні погляди науковців на цю проблему, що ускладнює розуміння концепції управління грошовими потоками та вимагає її критичної оцінки та подальшого дослідження.

Метою дослідження є теоретико-методичне обґрунтування проблем формування та розробка практичних рекомендацій щодо вдосконалення механізму управління грошовими потоками підприємства.

Відповідно до поставленої мети в роботі вирішуються такі *завдання*:

- здійснити аналіз проблемних та дискусійних питань розвитку механізму управління грошовими потоками підприємства;
- узагальнити нормативно-правове забезпечення управління грошовими

потоками підприємства;

- представити загальну характеристику та здійснити аналіз системи управління грошовими потоками підприємства;

- здійснити оцінку ефективності управління грошовими потоками підприємства;

- обґрунтувати напрями удосконалення механізму управління грошовими потоками підприємства;

- провести розрахунок ефективності запропонованих заходів.

Об'єктом дослідження є процес управління грошовими потоками підприємства ТОВ «Фешен Груп».

Предметом дослідження є сукупність теоретичних та прикладних засад управління грошовими потоками підприємства ТОВ «Фешен Груп».

Методи дослідження. В процесі виконання роботи було використано загальнонаукові та спеціальні методи дослідження: абстрактно-логічний – в процесі ретроспективного аналізу фахової наукової літератури, теоретичних засад, висновків про природу формування грошових потоків та їх вплив на фінансовий стан підприємства; декомпозиції – розкривають цілі та завдання дослідження; порівняльний – здійснює співставлення грошових потоків від різних видів діяльності з фінансовими результатами підприємства тощо.

Інформаційними джерелами дослідження стали законодавчі й нормативні акти України, довідкова література, наукові роботи українських і зарубіжних вчених з питань дослідження, фінансова звітність підприємства, а також інформаційні ресурси мережі Інтернет.

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що проведено прикладне обґрунтування та розроблено рекомендації щодо удосконалення методичної бази економічно ефективного механізму управління грошовими потоками на досліджуваному підприємстві.

Перелік публікацій автора за темою дослідження. Основні результати дослідження кваліфікаційної роботи пройшли апробацію на таких науково-практичних конференціях:

- «Моніторинг ефективності формування грошових потоків підприємства», опублікованій у збірнику праць учасників VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції «Фінансові інструменти регіонального розвитку» (03 листопада 2022 р., м. Житомир, Поліський національний університет);

- «Використання моделі Міллера-Орра для управління грошовими коштами підприємства», опублікованій у збірнику VI науково-практичної студентської конференції «Фінансове забезпечення економіки» (20 червня 2022 р., м. Житомир, Поліський національний університет);

- «Економічний зміст моніторингу грошових потоків підприємства», опублікованій у збірнику міжнародної конференції «Роль бухгалтерського обліку, аудиту та податкової політики у розбудові незалежної України на шляху до Європейського союзу» (10 листопада 2022 р., м. Житомир, Поліський національний університет).

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних літературних джерел, додатків. Основний зміст роботи викладено на 39 сторінках друкованого тексту. Список використаних літературних джерел налічує 40 джерел, що викладені на 4 сторінках. Робота містить 4 додатки.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Аналіз проблемних та дискусійних питань розвитку механізму управління грошовими потоками підприємства

Грошовий потік вважається однією з найбільш важливих економічних характеристик підприємства. Серед трьох ключових параметрів економічної діяльності будь-якого підприємства – виручки, прибутку та грошового потоку – на нашу думку, саме останній повинен відігравати домінуючу стратегічну роль. «Грошовий потік - це важливий показник спроможності компанії покривати власні витрати, погашати боргові зобов'язання за рахунок власних фінансових ресурсів та раціонально розподіляти кошти для їх зростання» [2, с.165].

Приймаючи до уваги наукові підходи різних вчених та фахівців [3; 20; 24; 36; 40] до трактування поняття грошових потоків, пропонуємо наступне тлумачення: грошові потоки – це економічний процес, який опосередковується серією розподілених у часі вхідних і вихідних платежів грошових коштів та їх еквівалентів, які підприємство формує у своїй господарській діяльності.

За результатами проведеного критичного оцінювання результатів досліджень науковців [1; 2; 9; 23; 32] можна констатувати, що роль грошових потоків вважається визначальною для розвитку компаній, що відображається відповідними вихідними положеннями, які узагальнено на рис. 1.1.

Таким чином, визначені змістовні аспекти підтверджують доцільність віднесення грошових потоків до незалежного об'єкта дослідження та відображають необхідність обґрунтування ефективного механізму їх контролю. Об'єктивною потребою цього є їх структуризація за відповідними критеріями, що забезпечує здатність до нівелювання впливу властивостей окремих грошових потоків на безпосередній процес управління [27, с.85].

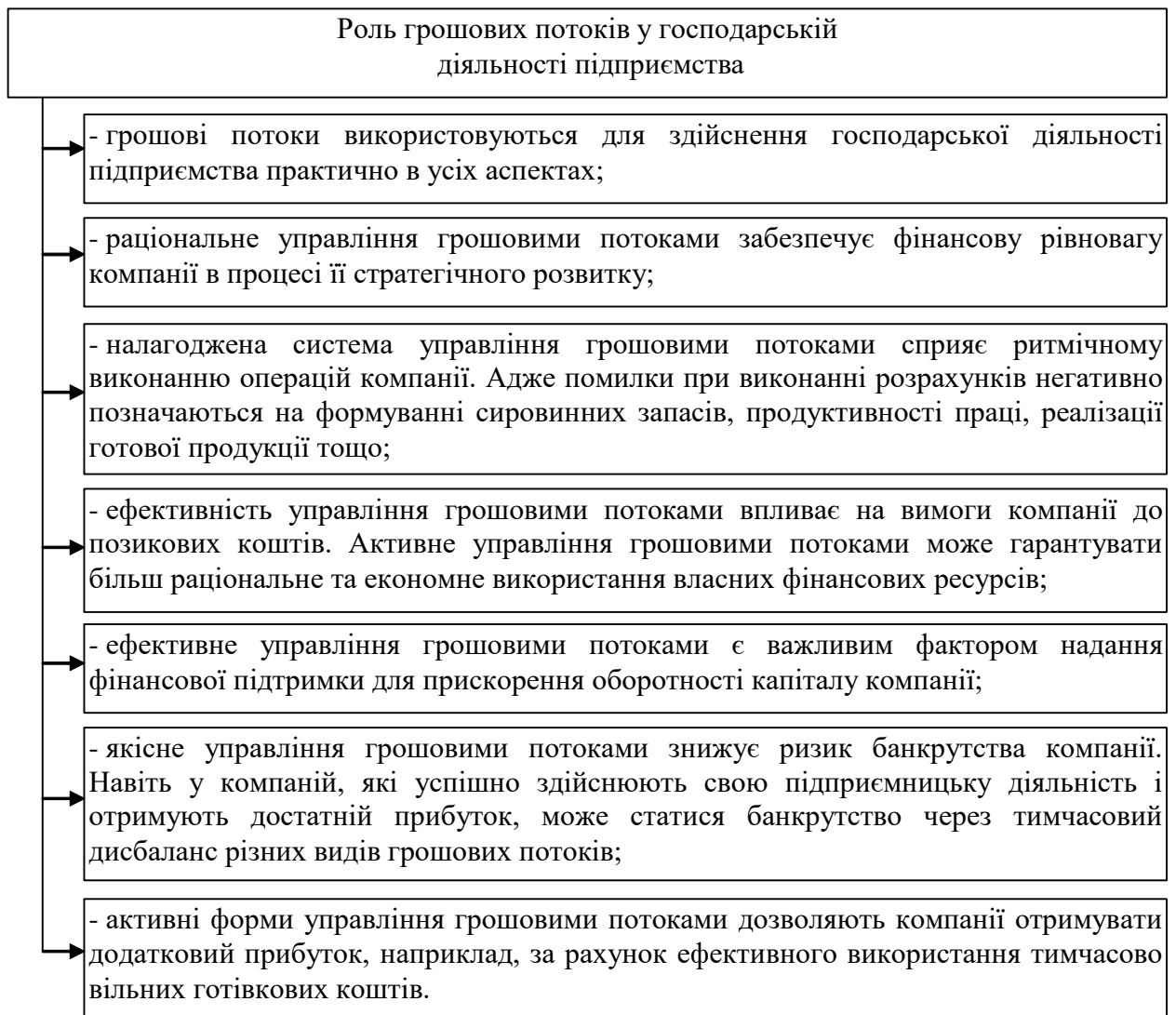

Рис. 1.1. Роль грошових потоків у господарській діяльності підприємства

Джерело: складено за [2; 9; 20]

Порівняльний аналіз засвідчив, що, на думку більшості науковців, найважливішими класифікаційними ознаками грошових потоків є: сфера обслуговування господарського процесу; вид економічної діяльності; напрямок грошових потоків; метод розрахунку та достатній залишок готівки; метод їх тимчасової оцінки; ритмічність формування та стабільність часових інтервалів [32, с.120].

В процесі узагальнення та систематизації представлених підходів оптимальною вважаємо класифікацію грошових потоків компанії, представлену у Додатку А1, яку доповнено такими новими критеріями:

економічний зміст та обов'язкове виконання.

Слід зазначити, що усі три види господарської діяльності тісно пов'язані. «Основна (оперативна) діяльність забезпечує необхідні кошти для всіх трьох видів діяльності та є основним джерелом доходу. Інвестиції та фінансові ресурси сприяють, з одного боку, розвитку підприємницької діяльності, а з іншого – забезпеченню додаткових коштів» [39, с.75].

Управління грошовими потоками – це динамічний, системний багаторівневий процес, який визначає можливі альтернативні варіанти фінансово-економічних рішень, адаптованих до вимог зовнішнього середовища. Водночас, заходи та рішення в системі управління грошовими потоками, що сформовані та ефективні для одного суб'єкта господарювання, можуть бути абсолютно непридатними для їх реалізації – для іншого [22, с.221].

Основними стратегічними цілями корпоративного управління грошовими потоками вважаємо забезпечення ефективної діяльності, що виявляється у фінансовій рівновазі та максимізації чистого грошового потоку компанії.

Основними завданнями, що націлені на досягнення поставленої мети управління грошовими потоками підприємства, є ті, що представлені у Додатку А2. Слід також зауважити, що представлені завдання управління грошовими потоками, що було розглянуто, тісно пов'язані та лише в сукупності здатні забезпечити виконання поставленої мети [11, с.16].

Управління грошовими потоками компанії має базуватися на ряді принципів, які становлять основу для досягнення високих темпів економічного розвитку (Додаток А3).

Організаційно-економічний механізм корпоративного управління грошовими потоками - це система взаємопов'язаних елементів, що визначає та забезпечує виконання ряду заходів на кожній фазі управління грошовими потоками [1, с.170].

Організація системи управління грошовими потоками підприємства здійснюється за наступними етапами [5; 24]: проектування системи управління грошовими потоками компанії; підготовка правил для системи управління

грошовими потоками; рішення щодо інформатизації процесу управління грошовими потоками компанії, що деталізовано на рис. 1.2.

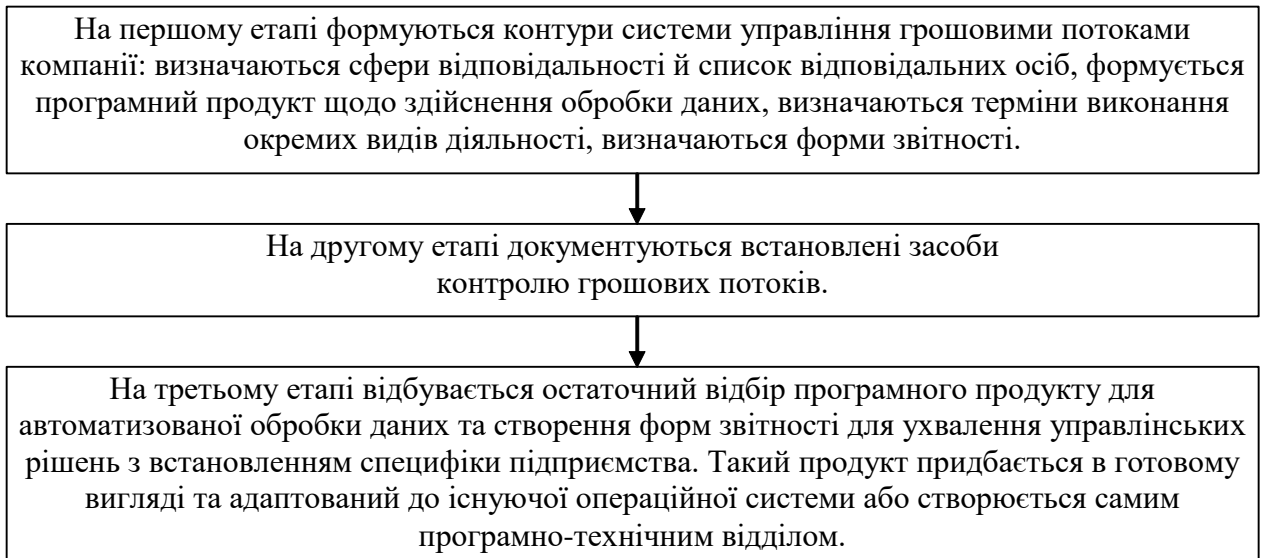

Рис. 1.2. Етапи організації системи управління грошовими потоками підприємства

Джерело: складено за [35].

Також, слід зазначити, що «цикл управління грошовими потоками складається з наступних фаз: оптимізація грошових потоків компанії; планування грошових потоків підприємства в розрізі їх різних видів; забезпечення ефективного контролю грошових потоків; забезпечення повного та достовірного обліку грошових потоків та створення необхідної звітності; аналіз руху грошових коштів за попередній період» [39, с.56].

Таким чином, можна зробити висновок, що дієвий організаційно-економічний механізм контролю грошових потоків компаній орієнтований на сприяння ритмічності вхідних і вихідних платежів; прискорення оборотності капіталу; оптимізації витрат за рахунок більших можливостей маневрування ресурсами компанії та зменшення потреби в позиковому капіталі; підвищення якості управління боргом та зниження ризику банкрутства; більшої ймовірності залучення інвестицій; пошвидшення виробничого циклу та кращої адаптації до мінливих ринкових умов.

1.2. Нормативно-правове забезпечення управління грошовими потоками підприємства

Система управління грошовими потоками підприємства регламентується чинним національним законодавством України та встановлена на основі відповідних нормативних документів. Вважаємо, що рівні нормативно-правового регулювання руху грошових коштів схематично можна представити у вигляді 4-рівневої ієрархічної системи (Додаток А4).

Першим рівнем регулювання є міжнародно-правові акти, зокрема Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 7 «Звіт про рух грошових коштів» – відображає «вимоги з питань надання інформації щодо минулих змін грошових потоків компанії та їх еквівалентів на основі звіту про рух грошових коштів, що розділяє грошові потоки протягом періоду операційної, інвестиційної та фінансової діяльності фірм і організацій» [26].

МСБО 21 «Вплив змін валютних курсів» та МСБО 29 «Фінансова звітність у разі гіперінфляції» спрямовані на унормовування операцій з грошовими коштами та їх еквівалентами. У відповідності до МСФЗ 29 «Фінансова звітність в умовах гіперінфляції» «монетарні статті не підлягають переоцінці, тому-що вони вже визначені в грошових одиницях на кінець року. МСБО 21 «Вплив змін валютних курсів» визначає процес отримання фіксованої або визначеної кількості одиниць певної валюти» [25].

Другим рівнем нормативно-правового регулювання є національні нормативно-правові акти, які включають чотири підрівні. Основним нормативно-правовим актом з питань бухгалтерського обліку є Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», який «відображає єдність обліку активів, зобов'язань і господарських операцій, формує та надає користувачам необхідну достовірну інформацію про фінансовий стан, підприємств, їх доходи та витрати. Він встановлює єдині правові та методологічні засади організації та ведення бухгалтерського обліку в Україні [12].

Закон України «Про банки і банківську діяльність» регламентує «нормативне забезпечення сталого розвитку і функціонування банків в Україні та створення належного конкурентного середовища на фінансовому ринку із забезпеченням захисту законних інтересів вкладників банків та споживачів, створення сприятливих умов для розвитку економіки України та підтримки вітчизняних товаровиробників» [14].

Закон України «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій в сфері торгівлі, громадського харчування та послуг» регламентує «правові засади застосування реєстраторів для обліку операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг. Його дія поширюється на всіх суб'єктів господарювання, їх суб'єктів господарювання та представників суб'єктів господарювання, що проводять розрахункові дії в готівковій чи безготівковій формі» [13].

Податковий кодекс України регламентує відносини, які формуються «у сфері справляння податків і зборів, зокрема відображає змістовний перелік податків і зборів, які існують в Україні, та процес їх справдження, платників податків і зборів, їх права та обов'язки, обов'язки контролюючих інституцій, повноваження й обов'язки їх посадових осіб в податковому адмініструванні, а також відповідальність за порушення податкового законодавства» [31].

Господарський кодекс України визначає «основні принципи здійснення підприємницької діяльності в Україні та регулює підприємницькі відносини, що виникають при організації та провадженні підприємницької діяльності між суб'єктами господарювання, і відповідно між даними суб'єктами й іншими учасниками таких відносин» [8].

Третій рівень – підзаконні акти, представлені НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», визначають суть та форму звіту про рух грошових коштів та концептуальні положення до розкриття його статей [28].

Четвертий рівень слід представити «Інструкцією про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і операцій підприємств і організацій» [18]. Цей нормативний акт «відображає призначення

та вимоги до ведення рахунків бухгалтерського обліку щодо систематизації за способом подвійного запису інформації щодо існування та руху активів, капіталу, зобов'язань та фактів фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання (крім банків, бюджетних установ і компаній, що у відповідності до правових засад формують фінансову звітність за міжнародними стандартами бухгалтерського обліку) незалежно від форм форми власності, організаційно-правової форми та видів діяльності, а також філії, відділення та інші відокремлені підрозділи юридичних осіб (далі - підприємства), які перебувають на окремому балансі» [18].

Положення про ведення касових операцій у національній валюті України розроблено відповідно до Закону України «Про Національний банк України» та визначає «порядок ведення юридичними особами (крім банків та їх відокремлених підрозділів) касових операцій у національній валюті України, незалежно від організаційно-правової форми та форми власності, органами державного управління та органами місцевої влади в ході реалізації ними діяльності з виготовлення, продажу, придбання товарів або іншої господарської діяльності, фізичних осіб, які здійснюють підприємницьку діяльність» [14].

Інструкція № 492 «Про порядок відкриття та використання рахунків у національній та іноземній валюті» регулює «правовідносини, що виникають при відкритті банків, їх окремих підрозділів, які здійснюють банківські операції від імені банку та філій іноземних банків в Україні» [19].

Таким чином, основною проблемою нормативного забезпечення управління грошовими потоками та їх руху є відсутність їх регламентуючого забезпечення. Сьогодні в Україні діє ряд нормативно-правових актів, які регулюють облік грошових коштів та їх руху. Проте для більш ефективної організації фінансового обліку необхідно привести законодавство України у відповідність до вимог МСФЗ. Державне регулювання повинно базуватись на достовірному обліку грошових потоків підприємств, оскільки це є механізмом запобігання фінансовим махінаціям і злочинам.

Висновки до розділу 1

За результатами проведеного дослідження теоретичних основ управління грошовими потоками підприємства можна зробити наступні висновки:

Встановлено, що грошові потоки – це економічний процес, опосередкований низкою строкових депозитів і вилучень готівки та її еквівалентів, які суб'єкт господарювання формує у своїй господарській діяльності. У загальному вигляді основними класифікаційними ознаками грошових потоків є: сфера обслуговування господарського процесу; вид економічної діяльності; напрям грошових потоків; спосіб розрахунку та достатню кількість готівки в касі; метод їх попередньої оцінки; ритмічність формування та стабільність часових інтервалів.

Визначено, що управління грошовими потоками є динамічним, системним, багатоетапним процесом, який визначає можливі альтернативні варіанти фінансово-економічних рішень, адаптованих до потреб зовнішнього середовища. Обґрунтовано, що цикл управління грошовими потоками складається з наступних фаз: оптимізація грошових потоків підприємства; планування грошових потоків підприємства в розрізі їх різних видів; забезпечення ефективного контролю грошових потоків; забезпечення повного та достовірного обліку руху грошових коштів та складання необхідної звітності; аналіз руху грошових коштів за попередній період.

Обґрунтовано, що система управління грошовими потоками підприємства регламентована чинним національним законодавством України та встановлена на основі відповідних нормативних документів. Рівні правового регулювання грошового обігу зображено схематично у вигляді 4-рівневої ієрархічної системи.

РОЗДІЛ 2
ЕФЕКТИВНІСТЬ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ
ПІДПРИЄМСТВА ТОВ «ФЕШЕН ГРУП»

2.1. Загальна характеристика та аналіз системи управління грошовими потоками підприємства

ТОВ «Фешен Груп» є юридичною особою та діє на підставі Статуту та законодавства України. Основним видом діяльності ТОВ «Фешен Груп» є виготовлення сучасного чоловічого та жіночого взуття, розкроювання матеріалів, пошиття одягу та надання послуг з виготовлення взуття.

Перш за все, необхідно розрахувати основні економічні показники компанії ТОВ «Фешен Груп» за даними табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Основні економічні показники господарської діяльності
ТОВ «Фешен Груп»

Показники	Роки			2021 р. до 2019 р.	
	2019 р.	2020 р.	2021 р.	+, –	%
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	29913,00	40793,00	47534,00	17621,00	58,91
Валовий прибуток, тис. грн.	27234,00	36640,00	40459,00	13225,00	48,56
Чистий прибуток, тис. грн.	2020,00	1910,00	1876,00	-143,00	-7,08
Середньорічна вартість, тис. грн.:					
– необоротних активів;	32160,50	40146,50	60688,50	28528,00	88,71
– оборотних активів	61099,50	74641,50	102123,00	41023,50	67,14
Фондовіддача, грн	1,91	2,43	3,47	1,57	82,04
Коефіцієнт оборотності оборотних активів, оборотів	0,45	0,49	0,39	-0,06	-13,18
Продуктивність праці, тис. грн.	67,22	87,35	103,79	36,57	54,40
Рентабельність господарської діяльності, %	14,25	9,66	6,69	-7,56	x

Джерело: складено за даними фінансової звітності підприємства

Аналіз показав, що підприємство працює прибутково. У 2021 році чистий дохід зріс на 17621,0 тис. грн. або на 58,91 % порівняно з 2019 роком, що

склало 47534,0 тис. грн. Чистий прибуток компанії значний. Якщо у 2019 році він становив 2020,0 тис. грн., то у 2021 році значення цього показника становило 1876,0 тис. грн. або 92,92 % до рівня 2019 р. Зазначимо, що підприємство є прибутковим, але в 2021 році спостерігалася тенденція до зниження рівня рентабельності господарської діяльності ТОВ «Фешен Груп» на 7,56 пункта порівняно з 2019 роком.

Згідно з фінансовою звітністю, показники, наведені в Додатку Б1, можуть бути використані для оцінки майнового стану ТОВ «Фешен Груп». За результатами аналізу встановлено, що загальна вартість майна (активів) ТОВ «Фешен Груп» у 2021 році зростає на 96047,0 тис. грн. порівняно з 2019 роком і становить 198914,0 тис. грн. Вартість довгострокових активів у 2021 році зростає на 41084,0 тис. грн., а короткострокових – на 54963,0 тис. грн. Слід сказати, що в структурі обігових активів компанії найбільшу частину займають грошові кошти.

Аналіз основних показників ліквідності ТОВ «Фешен Груп» базується на даних Додатку Б2. Згідно з аналізом, ТОВ «Фешен Груп» має достатньо великий резерв ліквідності. Загальний коефіцієнт покриття є важливим показником платоспроможності. Як показав аналіз, у компанії значення цього показника значно вище за критичне (18,76) за всі звітні періоди і як позитивне зрушення слід зазначити, що в 2021 році він зріс на 3,31 пункти порівняно з 2019 роком.

Діагностика фінансової стійкості компанії ТОВ «Фешен Груп» ґрунтується на даних Додатку Б3. Зокрема, коефіцієнт автономії (концентрації власного капіталу), що характеризує частку активів власників компанії в загальній сумі активів, наданих для її діяльності у 2021 році, становить 0,22 при нормативному значенні не менше 0,5. Значення коефіцієнта фінансової залежності від'ємне. При нормативному значенні не більше 2,0 у 2019 році значення цього показника становило 2,61, а в 2021 році зросло на 1,84 пункти до 4,45. Коефіцієнт фінансової стабільності становив 9,17 у базовому році та 6,92 у 2021 році. Показник фінансової стійкості характеризує співвідношення власного та

боргового капіталу і розраховується шляхом ділення власного капіталу на зобов'язання. Розрахунки показують, що коефіцієнт фінансової стабільності за аналізований період знизився на 2,25 пункти і становить 6,92 у 2021 році. Це означає, що підприємство має значну фінансову стійкість, оскільки це значення вище нормативного (більше 1,0).

Надзвичайно важливим є аналіз та оцінка діяльності компанії, яка характеризується абсолютними та відносними показниками ефективності споживання ресурсів та ділової активності ТОВ «Фешен Груп» (Додаток Б4). Дані розрахунку коефіцієнтів реалізації активів підприємства свідчать про певне зниження ділової активності ТОВ «Фешен Груп». Зокрема, показник оборотності оборотних активів, що характеризує можливість їх звільнення від господарської діяльності та можливості більш ефективного використання коштів, у 2019 році склав 0,49 пунктів, а у 2021 році зменшився до 0,47 пунктів, тобто 0,02 пункта. Узагальнюючими індикаторами використання ресурсів компанії є фондомісткість, матеріаломісткість, трудомісткість господарської діяльності. Аналіз показує, що у 2021 році матеріаломісткість дещо знизилася (на 0,01 грн порівняно з 2019 роком), а трудомісткість зросла (на 0,01 грн порівняно з 2019 роком). У свою чергу, у 2021 році також відбулося зниження фондомісткості на 0,01 грн.

Щоб зробити висновок про ефективність управління ТОВ «Фешен Груп», прибуток слід порівняти з понесеними витратами або активами, понесеними під час здійснення бізнесу (Додаток Б5). За результатами дослідження було встановлено, що ТОВ «Фешен Груп» ефективно здійснює фінансово-господарську діяльність, однак у 2021 році відбудуться негативні зміни. Зробивши аналіз основних показників рентабельності господарської діяльності ТОВ «Фешен Груп», можна зробити висновки про зниження як рентабельності виробничої діяльності, так і рентабельності використання майна.

Розвиток системи управління фінансовими ресурсами стає все більш важливим для забезпечення не тільки виживання, але й стабільного та ефективного функціонування ТОВ «Фешен Груп». У практичних розробках з

даної теми особливу увагу вітчизняні та зарубіжні вчені приділяють ефективному проектуванню та оптимізації грошових потоків компаній. Особливої актуальності це набуває тоді, коли надходження та використання коштів ТОВ «Фешен Груп» відбувається нерівномірно, що в основному зумовлено специфікою господарської діяльності, а також станом ринкової ситуації на ринку та законодавчими змінами у сфері господарювання.

Основним завданням ТОВ «Фешен Груп» є підвищення ефективності своєї роботи шляхом раціонального управління грошовими потоками, забезпечення фінансової рівноваги, прискорення оборотності капіталу, мінімізації впливу існуючих і потенційних ризиків та отримання прибутку.

У ТОВ «Фешен Груп» має сенс виділити три рівні управління грошовими потоками, які представлені на рис. 2.1.

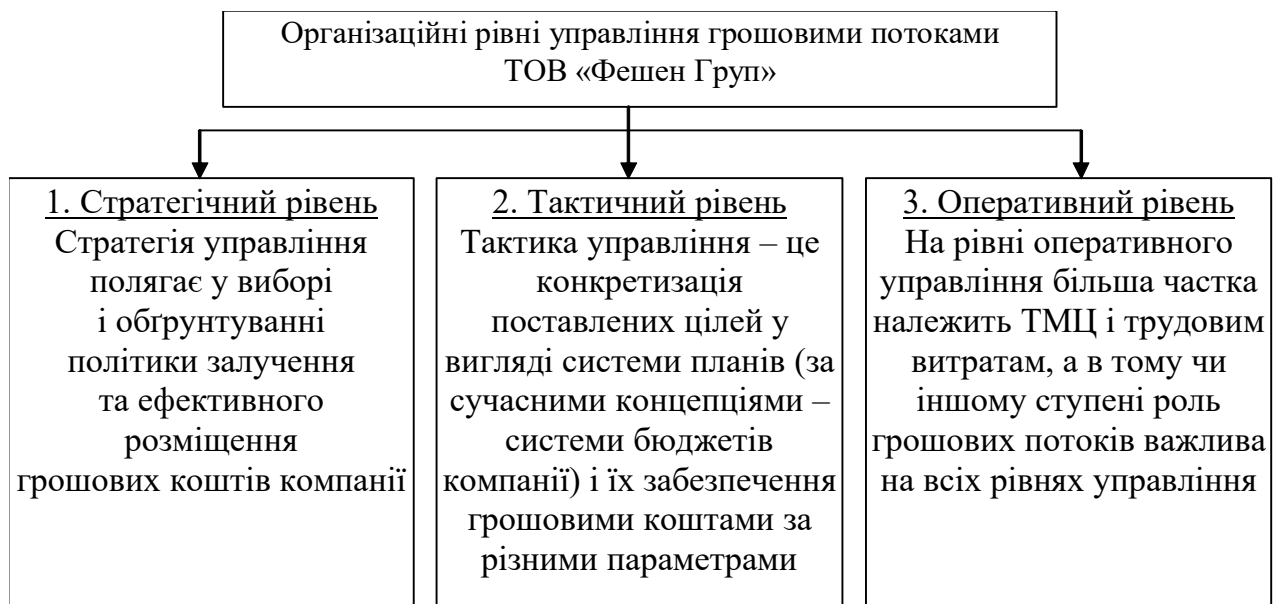

Рис. 2.1. Рівні управління грошовими потоками ТОВ «Фешен Груп»

Джерело: складено автором за даними підприємства

Таким чином, фінансове управління грошовими потоками від різних видів діяльності ТОВ «Фешен Груп» включає забезпечення існування підприємства, його платоспроможності за умови дотримання оптимального балансу між прибутковістю та ризиком. В управлінні грошовими потоками важливе місце займає апарат або організаційна підсистема, яка займається управлінням фінансовими ресурсами ТОВ «Фешен Груп».

2.2. Оцінка ефективності управління грошовими потоками підприємства

Найважливішим етапом у процесі управління фінансовою діяльністю є аналіз грошових потоків підприємства. Метою аналізу є оцінка здатності підприємства генерувати грошові кошти в розмірі та термінах запланованих платежів, необхідних для забезпечення прийняття управлінських рішень щодо оптимізації грошових потоків [7, с.108].

Відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку з урахуванням світової практики господарська діяльність компаній поділяється на три види для потреб фінансового менеджменту, бухгалтерського обліку та складання та опублікування публічної фінансової звітності [28]: операційна діяльність; інвестиційна діяльність; фінансова діяльність. Таке групування господарських операцій за видами діяльності широко використовується на практиці при організації фінансового менеджменту та аналізі їх ефективності, але це не єдиний варіант [7, с.108].

Важливою кількісною характеристикою господарської діяльності ТОВ «Фешен Груп» є розрахунок та оцінка абсолютного грошового потоку, що утворюється в процесі його операційної діяльності – операційного грошового потоку [39, с.245]. Величина операційного грошового потоку вважається базою для визначення як чистого грошового потоку ТОВ «Фешен Груп», так і великої кількості фінансових показників та індикаторів, що застосовуються для потреб управління грошовими потоками.

Розглянемо динаміку формування операційного грошового потоку ТОВ «Фешен Груп» за прямим методом. Таким чином, з даних фінансової звітності видно, що підприємство ТОВ «Фешен Груп» отримало у 2021 році чистих надходжень грошей від операційної діяльності у сумі 18759 тис.грн., що на 58,02% більше рівня 2019 року. Найбільша сума надходжень була отримана в результаті надходжень від покупців (49229 тис.грн), а найбільша сума видатків грошей була спрямована на оплату товарів (26819 тис.грн). За

результатами проведеного дослідження встановлено, що в структурі грошових надходжень у 2021 році найбільшу частку становлять надходження авнів від покупців (83,29 %), а також інші надходження (12,95 %). В структурі грошових видатків у 2021 році найбільшу частку становлять витрачання на оплату товарів (66,49%), а також інші витрачання (8,62%).

Проаналізуємо динаміку рух грошових коштів від інвестиційної діяльності підприємства ТОВ «Фешен Груп» на основі фінансової звітності протягом 2019-2021 рр. За результатами аналізу встановлено, що рух коштів у результаті інвестиційної діяльності зріс на 6888 тис.грн., або на 58,02%. Надходження фінансових інвестицій скоротилося на 403 тис.грн., необоротних активів – на 94 тис.грн. Надходження від отриманих відсотків зросли на 1433 тис.грн., або у 12,90 разів. Підприємство активно веде власну інвестиційну політику, про свідчать великі витрати на придбання фінансових інвестицій (23709 тис.грн.) та необоротних активів (245 тис.грн.). В структурі залишку коштів від інвестиційної діяльності у 2021 році найбільшу частку становлять залишки коштів на початок періоду, а також сприятливі зміни у валютному курсі. Таким чином, ТОВ «Фешен Груп» забезпечило зростання залишку коштів від інвестиційної діяльності у 2021 році на рівні 22410 тис.грн.

Проаналізуємо динаміку рух грошових коштів від фінансової діяльності підприємства ТОВ «Фешен Груп» на основі фінансової звітності протягом 2019-2021 рр. ТОВ «Фешен Груп» практично не здійснює фінансової діяльності. У 2021 році з'явилися інші надходження від фінансової діяльності в розмірі 3600 тис.грн. Таким чином, бачимо, що на основі розрахунку чистого руху коштів від операційної, інвестиційної, фінансової діяльності ТОВ «Фешен Груп» в результаті отримано дані про чистий рух грошових потоків підприємства. В структурі грошових коштів від фінансової діяльності на кінець року у 2021 році 100% частки становлять інші надходження.

Ефективне управління грошовими потоками дозволяє підприємству забезпечити високу оборотність капіталу, ритмічну активність, знизити ризик банкрутства та підвищити ступінь фінансової рівноваги, отримувати додаткові

прибутки та зменшувати збитки за рахунок раціонального використання тимчасово вільних коштів [23, с.64].

Зниження фінансових показників досліджуваної компанії має певні причини, які можна виявити шляхом аналізу та діагностики грошових потоків компанії. Аналіз грошових потоків за конкретними напрямками здійснюється фінансовим менеджером з урахуванням низки критеріїв, дотримання яких спрямоване на забезпечення адекватності та ефективності управління.

Проаналізуємо динаміку руху грошових коштів підприємства ТОВ «Фешен Груп» на основі фінансової звітності протягом 2019-2021 рр. Для цього необхідно сформулювати звітну таблицю показників руху грошових коштів підприємства (Додаток Б6). За результатами аналізу встановлено, що загальний позитивний грошовий потік ТОВ «Фешен Груп» зріс у 2021 році на 62,57 %. Загальний чистий грошовий потік підприємства зменшився на 100,57 %. Підприємство ТОВ «Фешен Груп» отримало чистого прибутку у 2021 році в розмірі 1876 тис.грн., що на 7,08 % менше рівня 2019 року.

У Додатку Б7 наведено розрахунок ефективності грошових потоків ТОВ «Фешен Груп». Таким чином, з табл. у Додатку Б7 можна зробити наступні висновки: коефіцієнт руху грошових коштів в результаті операційної діяльності в динаміці має різне значення і в 2020 році мав найвище значення – 3,30. Отже, чистий грошовий потік від операційної діяльності, який має позитивне значення в кожному році, перевищує середній розмір поточних зобов'язань підприємства, що позитивно характеризує підприємство. На ТОВ «Фешен Груп» враховуючи зростання чистого грошового потоку від операційної діяльності, обсяг сплачених відсотків дорівнює нулю. Коефіцієнт відношення грошового потоку від операційної діяльності до загальної суми боргу у 2021 році становить 2,90, що на 4,81 % більше рівня 2019 року.

Коефіцієнт ефективності грошових потоків від операційної діяльності, який розраховується шляхом ділення чистого грошового потоку від операційної діяльності та грошових видатків операційної діяльності має позитивне значення, що свідчить про перевищення надходжень грошових коштів над

видатками і поступово знижується з кожним роком.

Коефіцієнт ефективності загального потоку грошових коштів в 2021 році мав від'ємне значення, оскільки в цьому році витрачання грошових коштів перевищили надходження. Даний коефіцієнт має менше значення, ніж коефіцієнт ефективності грошових потоків від операційної діяльності, що пояснюється значним впливом фінансової та інвестиційної діяльності.

У Додатку Б8 наведено розрахунок рентабельності грошових потоків ТОВ «Фешен Груп». Рентабельність грошових потоків майже по всіх напрямках знижується, що пояснюється погіршенням результативності діяльності ТОВ «Фешен Груп». В 2019 підприємство мало чистий прибуток в розмірі 2020 тис. грн., а в 2021 – 1876 тис. грн. Відповідним чином знижується і коефіцієнти рентабельності грошових потоків, розраховані за чистим прибутком підприємства. Коефіцієнт рентабельності грошового потоку від фінансової діяльності в 2019-2020 рр. мав нульове значення, а в 2021 році - досить низьке значення так як прибуток від фінансової діяльності не був стабільним. Коефіцієнт рентабельності грошового потоку від інвестиційної діяльності практично дорівнює нулю так як впродовж періоду, що аналізується позитивний грошовий потік від інвестиційної діяльності надзвичайно малий.

Таким чином, за результатами проведеного дослідження слід зробити висновок, що політика управління та планування грошовими потоками ТОВ «Фешен Груп» є недосконалою. Зокрема, мала увага приділяється здійсненню фінансової діяльності. Операційна діяльність компанії ТОВ «Фешен Груп», також характеризується зниженням її ефективності. В структурі зобов'язань зростають поточні залучення коштів, що негативно впливає на фінансовий стан. Отже фінансовий менеджмент повинен бути спрямований на оптимізацію планування структури надходжень і видатків грошових коштів ТОВ «Фешен Груп».

Висновки до розділу 2

За результатами проведеного дослідження ефективності управління грошовими потоками підприємства можна зробити наступні висновки:

Встановлено, що ТОВ «Фешен Груп» є юридичною особою та діє на підставі Статуту та законодавства України. Основним видом діяльності ТОВ «Фешен Груп» є виготовлення сучасного чоловічого та жіночого взуття, розкроювання матеріалів, пошиття одягу та надання послуг з виготовлення взуття.

Аналіз показав, що підприємство працює прибутково. У 2021 році чистий дохід зріс на 17621,0 тис. грн. або на 58,91 % порівняно з 2019 роком, що склало 47534,0 тис. грн. Чистий прибуток компанії значний. Якщо у 2019 році він становив 2020,0 тис. грн., то у 2021 році значення цього показника становило 1876,0 тис. грн. або 92,92 % до рівня 2019 р. Зазначимо, що підприємство є прибутковим, але в 2021 році спостерігалася тенденція до зниження рівня рентабельності господарської діяльності ТОВ «Фешен Груп» на 7,56 пункта порівняно з 2019 роком.

Узагальнено, що фінансове управління грошовими потоками від різних видів діяльності ТОВ «Фешен Груп» включає забезпечення існування підприємства, його платоспроможності за умови дотримання оптимального балансу між прибутковістю та ризиком. В управлінні грошовими потоками важливе місце займає апарат або організаційна підсистема, яка займається управлінням фінансовими ресурсами ТОВ «Фешен Груп».

За результатами аналізу встановлено, що загальний позитивний грошовий потік ТОВ «Фешен Груп» зріс у 2021 році на 62,57 %. Загальний чистий грошовий потік підприємства зменшився на 100,57 %. Підприємство ТОВ «Фешен Груп» отримало чистого прибутку у 2021 році в розмірі 1876 тис.грн., що на 7,08 % менше рівня 2019 року.

РОЗДІЛ 3

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ПІДПРИЄМСТВА ТОВ «ФЕШЕН ГРУП»

3.1. Напрями удосконалення механізму управління грошовими потоками підприємства

Дослідження показали, що фактори, які чинять вплив на зміну грошового потоку підприємства ТОВ «Фешен Груп», можуть класифікуватися за різними ознаками, проте головною класифікаційною ознакою слід вважати поділ усіх факторів на внутрішні і зовнішні [22, с.64].

Отже, у разі гострої нестачі коштів для формування та управління грошовими потоками, врахування впливу всіх вищезазначених зовнішніх і внутрішніх факторів вважаємо найважливішим завданням для фінансового менеджменту ТОВ «Фешен Груп». Вивчення цих факторів дозволить оцінити зовнішні можливості та внутрішні резерви грошових потоків ТОВ «Фешен Груп» при розробці політики його управління.

Для здійснення управлінського впливу за вказаними напрямками фінансової діяльності ТОВ «Фешен Груп» доцільно створити фінансове управління (відділ) на чолі з фінансовим директором (Додаток В1).

Систему управління можна покращити за допомогою впровадження підсистеми фінансового контролінгу, що будемо визначати, як контролюючу систему, яка формує концентрацію контрольних дій на найголовніших напрямках фінансової роботи ТОВ «Фешен Груп», вчасне встановлення трендів фактичних його результатів від ймовірних і прийняття виважених управлінських рішень [9, с.16].

Отже, пропонується удосконалити систему планування та контролю грошових потоків на основі втілення системи внутрішнього контролінгу компанії ТОВ «Фешен Груп».

Найпоширенішими плановими фінансовими документами, що доцільно використовувати для контролю та управління грошовими потоками ТОВ «Фешен Груп»є [4, с.148]: касовий бюджет – план надходжень і витрат коштів, розроблений на фінансовий рік, з помісячною сегментацією; платіжний календар – короткостроковий план (прогноз) надходжень і витрат коштів підприємства.

Платіжний календар ТОВ «Фешен Груп» повинен складатись з двох частин: витрат і доходів. Він використовується для бюджетування руху коштів, наявних у компанії, і майбутніх фінансових потреб (тобто надлишок або нестача коштів) і використовується як баланс на певну календарну дату. Інформаційною основою платіжного календаря ТОВ «Фешен Груп» має бути: виробничий план, кошторис собівартості продукції, кошторис використання фонду оплати праці, кошторис соціального забезпечення, кошторис витрат на підвищення технічного рівня продукції, кошторис витрат на підвищення технічного рівня продукції, кошторис використання фонду оплати праці, кошторис соціального забезпечення, розрахунок витрат на підвищення технічного рівня виробництва, розрахунок витрат на підвищення технічного рівня виробництва, розрахунок витрат на підвищення технічного рівня виробництва, розрахунок витрат на підвищення технічного рівня виробництва, розрахунок витрат на підвищення технічного рівня виробництва, розрахунок витрат на підвищення технічного рівня виробництва тощо.

Платіжний календар, як надійний інструмент оперативного контролю грошових потоків підприємства ТОВ «Фешен Груп», дозволяє: максимально оптимізувати та синхронізувати вхідні та вихідні грошові потоки; зформувати паритетність платежів фірми за показником їх впливу на підсумкові результати його фінансової діяльності; забезпечити ліквідність грошового потоку підприємства [16, с.19].

Вважаємо, що оптимізація грошових потоків ТОВ «Фешен Груп» - це процес вибору оптимальних форм їх організації на підприємстві з урахуванням умов і особливостей його господарської діяльності. Основними цілями

оптимізації є встановлення: збалансованості величини грошових потоків, синхронності створення грошових потоків та збільшення чистого грошового потоку компанії.

Оптимізація грошових потоків компанії ТОВ «Фешен Груп» повинна базуватися на балансі позитивних і негативних грошових потоків. Відсутність такого балансу призводить до утворення дефіциту та надлишкового грошового потоку, що однаково негативно впливає на діяльність підприємства [4, с.145].

При ліквідації дефіциту грошового потоку при збільшенні ділової активності потрібно поряд із засобами операційної діяльності застосовувати заходи, пов'язані з фінансовою діяльністю; якщо компанія знаходиться в стадії занепаду, то рекомендується застосовувати заходи, пов'язані з операційною та інвестиційною діяльністю.

Ліквідацію надлишкових грошових потоків пропонується здійснювати з використанням наступних підходів з урахуванням напрямів змін господарської активності ТОВ «Фешен Груп» [39, с.365]:

- на початкових етапах зростання бізнесу компанії рекомендується вживати більше заходів, спрямованих на розширення виробничо-господарської діяльності, а також прямі інвестиції;

- при наближенні до піку ділової активності доцільно використовувати методи, що дають змогу розширити величину та склад портфельних інвестицій, зменшити фінансові зобов'язання та диверсифікувати операційну діяльність;

- за відсутності коштів на обов'язкові платежі, неминучого банкрутства, відсутності коштів для розрахунків з кредиторами та інших питань ліквідності та платоспроможності, для вирішення питання вибору цілі «прибуток або грошовий потік» підприємство має прагнути збільшити показник чистого грошового потоку на збільшення прибутковості і навпаки.

Проте слід мати на увазі, що отримання прибутку від падіння грошового потоку є доцільним і можливим за наявності: достатнього рівня платоспроможності та ліквідності; високого рівня оперативності в організації платіжних потоків; необхідності підвищення іміджу компанії.

Вважаємо, що до основних завдань, які мають бути вирішені в процесі оптимізації грошових потоків від операційної діяльності ТОВ «Фешен Груп» належать наступні [36, с.123]: знаходження резервів скорочення дебіторської та кредиторської заборгованості; здійснення синхронізації грошових потоків від операційної діяльності компанії в часових інтервалах; підвищення ефективності використання оборотних коштів загалом і грошових коштів зокрема; досягнення збалансованого грошового потоку від діяльності компанії та максимізація позитивного чистого грошового потоку; врахування впливу змін у внутрішньому та зовнішньому середовищі на обсяги, баланс та строки грошових потоків від діяльності суб'єкта господарювання.

Основою оптимізації грошових потоків ТОВ «Фешен Груп» від операційної діяльності має бути забезпечення збалансованості за обсягами та часовими інтервалами позитивних і негативних потоків. На результати господарської діяльності негативно впливають як дефіцитні, так і надлишкові грошові потоки. Негативні наслідки дефіциту ліквідності виражаються в зниженні платоспроможності та ліквідності, збільшенні прострочених зобов'язань і, як наслідок, зменшенні рентабельності власного капіталу та активів компанії. Негативними наслідками надлишкового грошового потоку є можливі втрати через знецінення реальної вартості коштів, втрата потенційного доходу від використання частини коштів у сфері короткострокових інвестицій, що в результаті негативно позначається на прибутковості підприємства. активів і капіталу.

Таким чином, грошові потоки формують багатофакторну фінансову систему ТОВ «Фешен Груп». Їх оптимізацію слід здійснювати у чотирьох основних напрямках: забезпечення ефективності руху грошових коштів за видами економічної діяльності; балансування грошових потоків за обсягом; досягнення цільового чистого грошового потоку компанії; синхронізація грошових потоків у часі тощо.

3.2. Розрахунок ефективності запропонованих заходів

Основою оптимізації грошових потоків ТОВ «Фешен Груп» має бути забезпечення балансу між позитивними та негативними потоками. До методів збалансування надлишкового грошового потоку підприємства відносяться методи зростання його інвестиційної активності (збільшення масштабів розширеного відтворення оперативних основних фондів; прискорення розробки та реалізації реальних інвестиційних проектів, наприклад, проведення регіональної диверсифікації, розширення масштабів операційної діяльності компанії, активне створення портфеля фінансових інвестицій, скорочення довгострокових фінансових кредитів) [9, с.17].

Заходи щодо прискорення руху грошових коштів на ТОВ «Фешен Груп» у короткостроковій перспективі наведені на рис. 3.1.

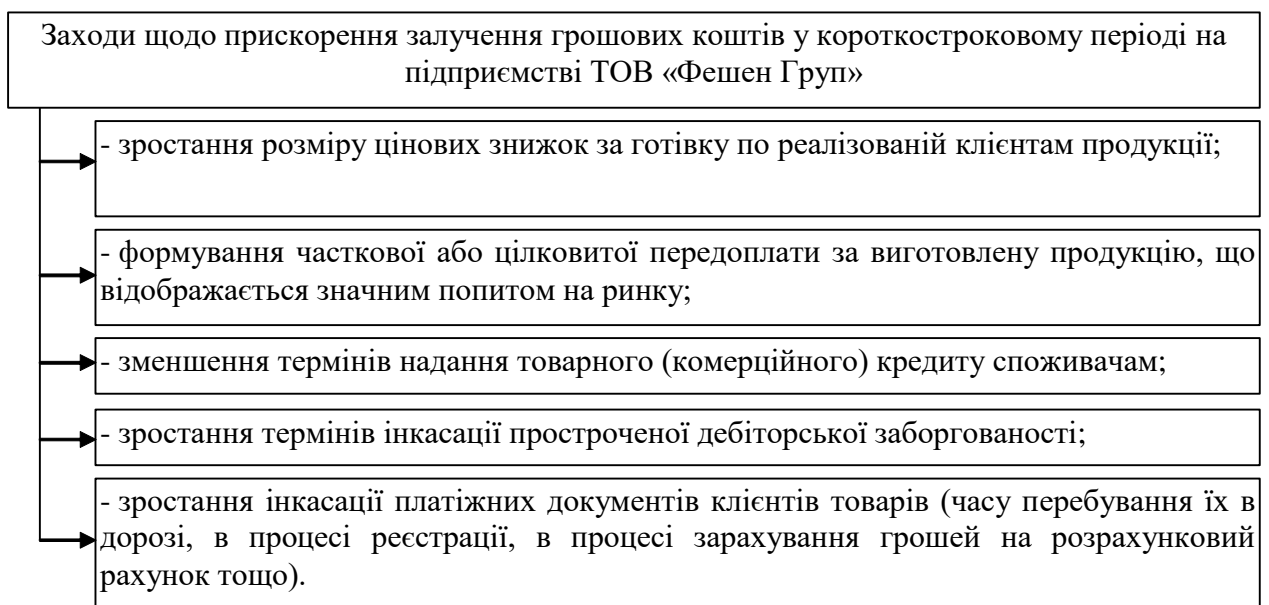

Рис. 3.1. Заходи щодо прискорення залучення грошових коштів у короткостроковому періоді на підприємстві ТОВ «Фешен Груп»

Джерело: розроблено автором

Отже, «система прискорення – уповільнення платіжного обороту», яка вирішує завдання короткострокового збалансування обсягу дефіцитного грошового потоку (і, відповідно, підвищує абсолютну платоспроможність

підприємства), створює певні проблеми збільшення обсягу дефіцитного грошового потоку та дефіцит цього потоку в наступні періоди. Тому паралельно з використанням механізму цієї системи слід розробляти заходи щодо забезпечення збалансованості дефіцитного грошового потоку в довгостроковій перспективі [5, с.37].

Збільшення рівня позитивного грошового потоку та зниження рівня негативного грошового потоку можна досягти в довгостроковій перспективі шляхом вжиття відповідних заходів (рис. 3.2).

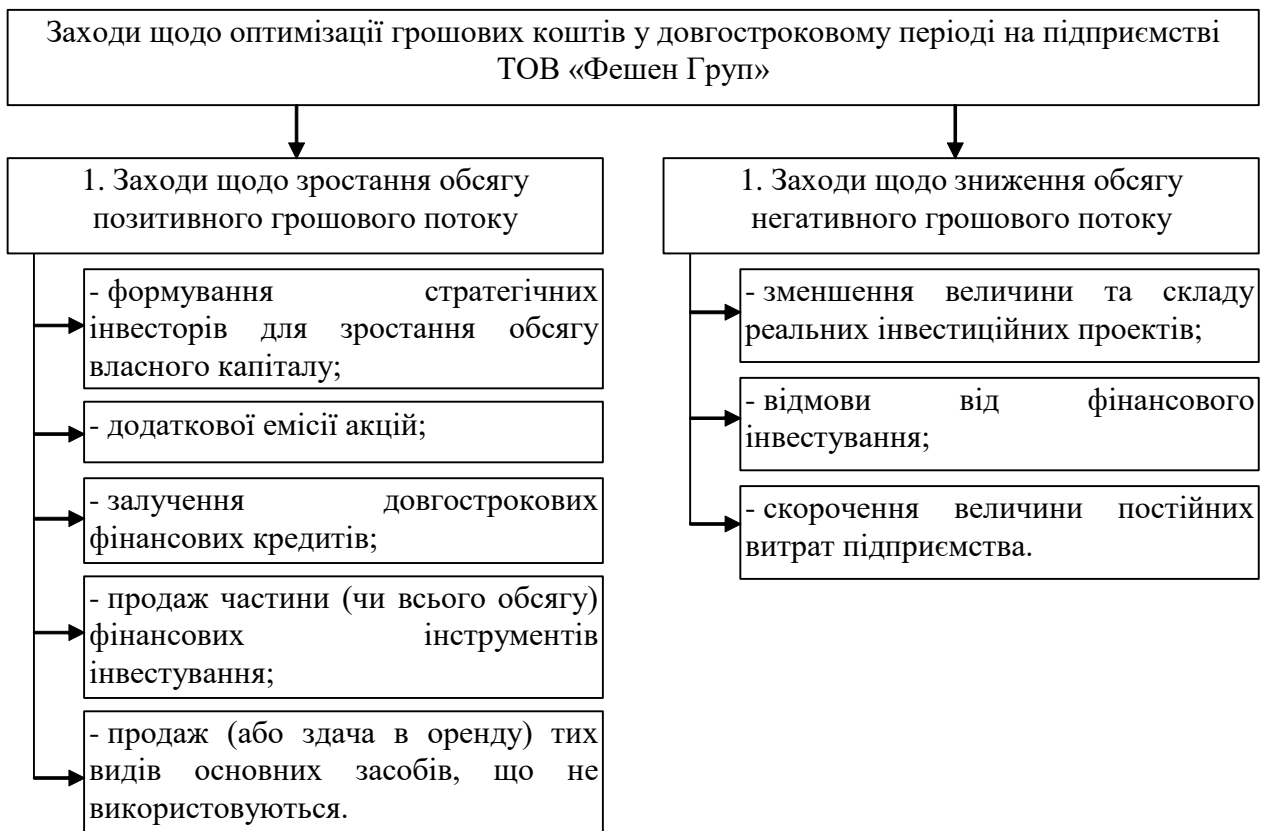

Рис. 3.2. Заходи щодо оптимізації грошових коштів у довгостроковому періоді на підприємстві ТОВ «Фешен Груп»

Джерело: розроблено автором

Балансування грошових потоків має бути спрямоване на згладжування їх обсягів у розрізі окремих інтервалів періоду, що розглядається. Цей метод оптимізації дозволяє певною мірою усунути сезонні та циклічні відмінності у формуванні готівки, оптимізуючи середні залишки готівки та підвищивши

рівень абсолютної ліквідності.

Слід підкреслити, що всю господарську та фінансову діяльність планує ТОВ «Фешен Груп». Останнім часом стратегічне планування грошових потоків на рівні підприємства просунулося далеко вперед. Вона спрямована на пошук найкращих варіантів використання власних можливостей суб'єктів господарювання, враховуючи, що залучення зовнішніх джерел може бути обмеженим [1, с.168].

Крім річного планування руху грошових коштів, необхідно також розробити короткострокове планування на короткі періоди (місяць, декаду) у вигляді платіжного календаря. У зарубіжній практиці існує кілька основних методів розрахунку оптимального балансу фінансування, серед яких найвідоміші математичні моделі Баумоля-Тобіна, Міллера-Орра та ін.

1. Модель Баумоля-Тобіна. Модель передбачає, що комерційна організація підтримує прийнятний рівень ліквідності та оптимізує свої запаси. Відповідно до моделі підприємство починає працювати з максимально прийнятною (відповідною) для нього ліквідністю. З просуванням роботи ліквідність зменшується. Усі кошти, що надходять, компанія інвестує в короткострокові високоліквідні цінні папери [3, с.389]. Як тільки рівень ліквідності досягає критичного рівня, тобто відповідає певному рівню безпеки, компанія продає частину придбаних короткострокових цінних паперів, тим самим поповнюючи запаси фонду до початкової вартості.

«Згідно цій моделі для визначення оптимального залишку грошових коштів можна використовувати модель оптимальної партії замовлення (EOQ):

$$C = \sqrt{\frac{2FT}{r}} \quad (3.1)$$

де C – оптимальна сума грошових коштів; F – фіксовані витрати за купівлею-продажем цінних паперів або обслуговування позики; T – річна потреба в коштах, необхідних для підтримки поточних операцій; r – величина альтернативного доходу (процентна ставка короткострокових ринкових цінних паперів)» [15, с.144].

Розглянемо можливість використання даного методу в практиці управління грошовими потоками ТОВ «Фешен Груп». Оптимальний баланс фінансування визначимо за моделлю Баумоля-Тобіна, якщо плановий обсяг грошового потоку ТОВ «Фешен Груп» у 2022 році становитиме 24 000 000 грн., вартість обслуговування операції з поповнення коштів – 80 грн., сума втрата альтернативного доходу при зберіганні коштів - 10%.

За формулою (3.1) розрахуємо верхню межу залишку грошових коштів ТОВ «Фешен Груп», а результат представимо в Додатку В2.

2. Модель Міллера-Орра. Зазначені вище недоліки моделі Баумоля-Тобіна усуваються моделлю Міллера-Орра, яка є вдосконаленою моделлю ЕОQ. Її автори М. Міллер і Д. Орр при створенні цієї моделі використовували статистичний метод, а саме процес Бернуллі - стохастичний процес, в якому надходження і витрати коштів у часі є незалежними випадковими подіями.

Якщо запас ліквідності досягає нижньої межі, то в цьому випадку необхідно продати ліквідні короткострокові цінні папери і таким чином поповнити запас ліквідності до нормального ліміту. При використанні цієї моделі слід враховувати припущення, що витрати на купівлю та продаж цінних паперів є постійними та ідентичними [32, с.120].

«Для визначення точки повернення використовується наступна формула:

$$Z = \sqrt{\frac{3F\sigma^2}{4r}} + L \quad (3.2)$$

де Z – цільової залишок грошових коштів; σ^2 – дисперсія сальдо денного грошового потоку; r – відносна величина альтернативних витрат (у розрахунку на день); L – нижня межа залишку грошових коштів».

«Верхня межа залишку грошових коштів визначається за формулою:

$$H = 3Z - 2L, \quad (3.3)$$

Середній залишок грошових коштів знаходиться за формулою» [32]:

$$C = (4Z - L)/3. \quad (3.4)$$

На прикладі ТОВ «Фешен Груп» розраховуємо оптимальний баланс фінансування за моделлю Міллера-Орра, якщо середньоквадратичне

(стандартне відхилення) місячного обсягу грошового потоку становить 165 тис. грн., витрати на підтримку поповнення операції становить 80 грн., середньодобова втрата альтернативного доходу при зберіганні коштів - 0,0083% Мінімальний запас коштів - 2 500 000 грн.

За формулою (3.2) визначимо цільовий залишок грошових коштів:

Верхню межу залишку грошових коштів визначимо за формулою (3.3):

$$H = 3 \times 2558,17 - 2 \times 2500 = 2674,5 \text{ тис. грн.}$$

Середній розмір залишку грошових коштів визначимо за формулою (3.4):

$$C = (4 \times 2558,17 - 2500) / 3 = 2577,56 \text{ тис. грн.}$$

Результати розрахунків представимо в Додатку В3.

Отже, за результатами дослідження в цілому слід зробити висновок, що фінансовий менеджмент має бути спрямований на оптимізацію структури грошових надходжень та відтоків ТОВ «Фешен Груп» за результатами планування та прогнозування.

Таким чином, грошові надходження підприємства ТОВ «Фешен Груп» відіграють важливу роль у процесі грошового обігу. Враховуючи важливість дослідження та актуальність ефективної оптимізації грошових потоків підприємства в поточній економічній ситуації, необхідно постійно підтримувати збалансованість грошових і доходних потоків з урахуванням резервів грошових коштів, щоб забезпечити ефективну роботу підприємства як у поточному та майбутніх періодах. У ході бюджетування формується оптимізація грошових потоків, іншими словами визначення такого співвідношення між надходженнями та видатками грошових потоків, між шляхами й умовами отримання та використання грошових потоків, що дає можливість досягти найвищих результатів розвитку, а саме максимізація фінансового результату компанії ТОВ «Фешен Груп».

Висновки до розділу 3

За результатами проведеного дослідження напрямів удосконалення механізму управління грошовими потоками підприємства можна зробити наступні висновки:

Обґрунтовано, що систему управління можна покращити за допомогою впровадження підсистеми фінансового контролінгу, що будемо визначати, як контролюючу систему, яка формує концентрацію контрольних дій на найголовніших напрямках фінансової роботи ТОВ «Фешен Груп», вчасне встановлення трендів фактичних його результатів від ймовірних і прийняття виважених управлінських рішень.

Встановлено, що основою оптимізації грошових потоків ТОВ «Фешен Груп» від операційної діяльності має бути забезпечення збалансованості за обсягами та часовими інтервалами позитивних і негативних потоків. На результати господарської діяльності негативно впливають як дефіцитні, так і надлишкові грошові потоки.

Визначено, що основою оптимізації грошових потоків ТОВ «Фешен Груп» має бути забезпечення балансу між позитивними та негативними потоками. До методів збалансування надлишкового грошового потоку підприємства відносяться методи зростання його інвестиційної активності (збільшення масштабів розширеного відтворення оперативних основних фондів; прискорення розробки та реалізації реальних інвестиційних проектів, наприклад, проведення регіональної диверсифікації, розширення масштабів операційної діяльності компанії, активне формування портфеля фінансових інвестицій, погашення довгострокових фінансових кредитів).

За результатами дослідження в цілому слід зробити висновок, що фінансовий менеджмент має бути спрямований на оптимізацію структури грошових надходжень та відтоків ТОВ «Фешен Груп» за результатами планування та прогнозування.

ВИСНОВКИ

За результатами проведеного дослідження механізму управління грошовими потоками підприємства можна зробити наступні висновки:

1. Визначено, що грошові потоки – це економічний процес, який опосередковується серією розподілених у часі вхідних і вихідних платежів грошових коштів та їх еквівалентів, які підприємство формує у своїй господарській діяльності. Визначені змістовні аспекти підтверджують доцільність віднесення грошових потоків до незалежного об'єкта дослідження та відображають необхідність обґрунтування ефективного механізму їх контролю.

2. Встановлено, що управління грошовими потоками – це динамічний, системний багаторівневий процес, який визначає можливі альтернативні варіанти фінансово-економічних рішень, адаптованих до вимог зовнішнього середовища. Водночас, заходи та рішення в системі управління грошовими потоками, що сформовані та ефективні для одного суб'єкта господарювання, можуть бути абсолютно непридатними для їх реалізації – для іншого.

3. Узагальнено, що система управління грошовими потоками підприємства регламентується чинним національним законодавством України та встановлена на основі відповідних нормативних документів. Основною проблемою нормативного забезпечення управління грошовими потоками та їх руху є відсутність їх регламентуючого забезпечення. Державне регулювання повинно базуватись на достовірному обліку грошових потоків підприємств, оскільки це є механізмом запобігання фінансовим махінаціям і злочинам.

4. Визначено, що ТОВ «Фешен Груп» є юридичною особою та діє на підставі Статуту та законодавства України. Основним видом діяльності ТОВ «Фешен Груп» є виготовлення сучасного чоловічого та жіночого взуття, розкроювання матеріалів, пошиття одягу та надання послуг з виготовлення взуття. Аналіз показав, що підприємство працює прибутково. У 2021 році чистий дохід зріс на 17621,0 тис. грн. або на 58,91 % порівняно з 2019 роком,

що склало 47534,0 тис. грн. Чистий прибуток компанії значний. Зазначимо, що підприємство є прибутковим, але в 2021 році спостерігалася тенденція до зниження рівня рентабельності господарської діяльності ТОВ «Фешен Груп» на 7,56 пункта порівняно з 2019 роком.

5. Обґрунтовано, що політика управління та планування грошовими потоками ТОВ «Фешен Груп» є недосконалою. Зокрема, мала увага приділяється здійсненню фінансової діяльності. Операційна діяльність компанії ТОВ «Фешен Груп», також характеризується зниженням її ефективності. В структурі зобов'язань зростають поточні залучення коштів, що негативно впливає на фінансовий стан. Отже фінансовий менеджмент повинен бути спрямований на оптимізацію планування структури надходжень і видатків грошових коштів ТОВ «Фешен Груп».

6. Узагальнено, що оптимізація грошових потоків компанії ТОВ «Фешен Груп» повинна базуватися на балансі позитивних і негативних грошових потоків. Відсутність такого балансу призводить до утворення дефіциту та зайвого грошового потоку, який однаково погано впливає на роботу підприємства. В умовах нейтралізації дефіциту грошового потоку при збільшенні ділової активності потрібно поряд із заходами операційної діяльності застосовувати заходи, пов'язані з фінансовою діяльністю; якщо компанія знаходиться в стадії занепаду, то рекомендується застосовувати заходи, пов'язані з операційною та інвестиційною діяльністю.

7. Доведено, що грошові надходження підприємства ТОВ «Фешен Груп» відіграють важливу роль у процесі грошового обігу. Враховуючи важливість дослідження та актуальність ефективної оптимізації грошових потоків підприємства в поточній економічній ситуації, необхідно постійно підтримувати збалансованість грошових і доходних потоків з урахуванням резервів грошових коштів, щоб забезпечити ефективну роботу підприємства як у поточному та майбутніх періодах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андієць В.С. Дослідження основних сутнісних характеристик «грошових потоків підприємства». Актуальні проблеми економіки. 2020. № 8. С. 167–172.
2. Барабаш Н.С. Аналіз грошових потоків у системі фінансового менеджменту підприємства. Вісник Хмельницького національного університету. 2020. № 2. Т. 2. С. 164–167.
3. Біндасова Ю. Теоретичні аспекти формування системи управління грошовими потоками підприємства. Научно-технический сборник. 2019. № 77. С. 388–394.
4. Васюк Н.В. Управління, аналіз та оптимізація грошових потоків: теорія і методологія. Вісник Дніпропетровського університету. Серія “Економіка”. 2018. № 5. С. 144-150.
5. Власюк Т. М. Методичні підходи до аналізу грошових потоків підприємства. Вісник КНУТД. 2019. № 3. С. 36-46.
6. Гетьман О.О. Економічна діагностика: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. К.: Центр навчальної літератури, 2015. 307 с.
7. Головка Т. Планування грошових потоків підприємства: нова парадигма. Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. 2017. № 4. С. 104-113.
8. Господарський кодекс України №436-ХV від 06.01.2018 р. зі змінами та доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
9. Деменіна О. Управління грошовими потоками в межах концепції фінансової рівноваги підприємства. Актуальні проблеми економіки. 2018. № 7. С. 14–18.
10. Додусенко В.І. Використання аналізу грошових потоків для визначення оптимальних умов кредитування. Облік і фінанси АПК 2021. № 8. С. 63-65.
11. Євтушевський В.А. Корпоративне управління : підручник / В.А.

Євтушевський. К.: Знання, 2018. 406 с.

12. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.99 р. № 996-XIV-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>

13. Закон України «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій в сфері торгівлі, громадського харчування та послуг» від 19.07.2017 р. №226/95-ВР зі змінами і доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/265/95-вр#Text>

14. Закон України «Про Національний банк України» від 20.05.1999 № 679-XIV зі змінами і доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text>

15. Заревчацька Т. В. Аналіз руху грошових потоків у процесі управління ефективністю діяльності малих підприємств. Формування ринкових відносин в Україні. 2019. № 7 (122). С. 141–145.

16. Ігоніна К. Теоретичні аспекти планування грошових потоків підприємства. Формування ринкових відносин в Україні. 2019. № 5. С. 17–19.

17. Інструкція про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті від 21.01.2004 року за № 22 із наступними змінами та доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0377-04#Text>.

18. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку, активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : Наказ від 30.11.99 р. № 291. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text>.

19. Інструкція про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземних валютах, затверджена постановою правління НБУ від 12.11.2003 № 492 зі змінами та доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1172-03#Text>.

20. Климчук С. В. Напрями оцінки руху грошових потоків як визначальної компоненти фінансової стійкості. Економіка АПК. 2019. №9. С. 52-60.

21. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України

28 черв. 1996 р. К.: Україна, 1996. 141 с.

22. Крамаренко Г. О. Фінансовий менеджмент : підручник; Дніпропетровський ун-т економіки та права. К. : ЦНЛ, 2018. 520 с.

23. Куратник П. Рух грошових коштів: складання звіту та аналіз. Справочник економіста. 2019. № 6 (78). С. 60-67.

24. Кучер В.А. Визначення структури грошових потоків підприємства як основа прийняття стратегічних рішень. Економіка промисловості. 2020. № 1. С. 71-77.

25. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності затверджені Наказом Мінфіну України від 29.11.2017 р. № 976. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0433201-13#Text>.

26. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 7 (МСБО 7) «Звіт про рух грошових коштів» в редакції від 01.01.2012 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_019#Text

27. Надточій С. І. Аналіз грошових потоків підприємства з використанням динамічної мультиплікативної оцінки їх ефективності та дослідження їх рядів динаміки як завершальні складові аналізу грошових потоків підприємства в системі управління ними. Формування ринкових відносин в Україні. 2020. № 8 (63). С. 82-85.

28. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73 із наступними змінами та доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>.

29. Олійник О.О. Логіко-структурна модель платіжного календаря в управлінні грошовими потоками підприємств АПК. Вісник Бердянського університету менеджменту та бізнесу. 2021. №1. С. 106-110.

30. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій затверджена наказом Міністерства фінансів України від 09.12.2011 № 1591. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1557-11#Text> 74

31. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2755-17>

32. Поддєрьогін А.М. Ефективність управління грошовими потоками підприємства. Фінанси України. 2019. № 11. С. 119–128.

33. Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні, затверджене постановою Правління Нацбанку України від 29.12.2017 р. № 148 із наступними змінами та доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0148500-17#Text>

34. Селіверстова Л. С. Управління грошовими потоками підприємства. Економіка та держава. 2015. №9. С. 20-22.

35. Тарасюк Г.М. Управління проектами: навч. посіб. К.: Каравела, 2018. 344 с.

36. Терещенко О.О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: навч. посібник. К.: КНЕУ, 2017. 554 с.

37. Тимош І. Оптимізація грошових потоків у системі підприємницької діяльності. Економічний аналіз. 2022. №3. С. 244-246.

38. Тридід О. М. Економіко-математичні моделі оцінки фінансового стану суб'єктів господарювання: монографія. К. Каравела: УБС НБУ, 2019. 213 с.

39. Фінансовий менеджмент : навчальний посібник / за заг. ред. В. М. Бороноса. Суми: Вид-во СумДУ, 2017. 539 с.

40. Циган Р.М. Удосконалення класифікації грошових потоків з урахуванням сучасних умов господарювання. Актуальні проблеми економіки. 2019. № 4(106). С. 150–155.

41. Коструба В. Моніторинг ефективності формування грошових потоків підприємства : зб. праць учасників VIII Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Фінансові інструменти регіонального розвитку» (03 листопада 2022 р., м. Житомир, Поліський національний університет). 2022. С. 242-244.

42. Коструба В. Використання моделі Міллера-орра для управління грошовими коштами підприємства. «Фінансове забезпечення економіки» :

матеріали VI науково-практичної студентської конференції (20 червня 2022 р., м. Житомир, Поліський національний університет). 2022. С. 56-58.

43. Куровська Н., Коструба В. Економічний зміст моніторингу грошових потоків підприємства : зб. міжнародної конференції «Роль бухгалтерського обліку, аудиту та податкової політики у розбудові незалежної України на шляху до Європейського союзу» (10 листопада 2022 р., м. Житомир, Поліський національний університет). С. 55-58.